

Til: Folketingets Retsudvalg
Fra: Danske Advokater
Cc:

Dato: 16. april 2020
Vedr.: Muligheder for at få sager hurtigere gennem retssystemet

Indledning

På møde mellem Folketingets Retsudvalg og Danske Advokater den 6. februar 2020 drøftede vi forskellige muligheder for at sikre, at civile sager kommer hurtigere igennem retssystemet. Baggrunden var en bekymring fra Danske Advokaters side for, at den stadige fokus på straffesagskæden, herunder at der tildeles flere midler til politi og anklagemyndighed og fastsættes eksplicitte og korte sagsbehandlingstider for visse typer straffesager, uundgåeligt vil føre til et øget pres på domstolene for at få behandlet og afsluttet det øgede antal straffesager, som denne ressourceallokering vil føre med sig, og inden for de angivne frister. Uden øgede ressourcer til domstolene og/eller andre muligheder for at frigøre ressourcer ved domstolene vil presset fra straffesagerne uundgåeligt føre til endnu længere ventetider for behandlingen af civile sager.

Der er ingen tvivl om, at den aktuelle sundhedskrise vil skabe et yderligere pres på domstolssystemet. Når krisen er overstået, og vi er tilbage i en almindelig hverdag igen, vil der være opbygget en yderligere betydelig pukkel af sager ved domstolene, hvor der kan være frygt for, at det særligt vil være i forhold til de civile sager – ud over skifte- og fogedsager – at vi kommer til at se urimeligt lange berømmelsestider.

Der er derfor – mere end nogen sinde - behov for at tænke i nye baner for at få reduceret berømmelsestiderne. Nedenfor følger Danske Advokaters forslag til, hvordan berømmelsestiderne ved retterne kan nedbringes:

1. Gennemfør flere retsmøder i sager, selv om tiltalte udebliver

I sager, hvor en part udebliver uden gyldig grund, bør retsmødet i større omfang end i dag gennemføres uden partens tilstedeværelse. Det er vigtigt at holde fast i, at der skal være tale om udeblivelse uden gyldig grund. Det skal ikke være muligt at spekulere i at få en sag forhalet ved at udeblive. Dommere, rettens personale, anklagere, advokater, vidner og øvrige involverede er alle mødt for at gennemføre sagen, og der er tale om et kolossalt ressourcespild, når en sag udsættes. Ikke alene fordi så mange er mødt frem for at gennemføre sagen, men også fordi der går ressourcer på at omberamme og læse op på sagen på ny. Det gælder i straffesager, men det gælder også i andre sager som fx sager om konkurskarantæne.

2. Overbooking af retsmøder

I de retskredse, hvor der er ganske mange dommere og ganske mange retssager hver dag, bør der – ud fra en statistisk vurdering af antallet af retsmøder, der ikke gennemføres på grund af udeblivelse – foretages en tilsvarende overbooking af retssager, således at dommer- og medarbejderkapaciteten ved retterne bliver udnyttet bedre, end det er tilfældet i dag. Der er fra erhvervslivet mange erfaringer med at arbejde med modeller for en sådan overbooking, og den kan tilrettelægges ud fra statistiske modeller, der sikrer, at antal dage, hvor der rent faktisk er så stort fremmøde, at man reelt ikke kan gennemføre alle sager, i gennemsnit over en længere periode vil være under fx 5 pct. Alternativet er - som i dag – at have retssale stående tomme i stort omfang, fordi nogle af sagens parter ikke møder frem, uden mulighed for umiddelbart at gennemføre andre retsmøder i deres sted.

3. Opgør med, at visse sagstyper skal behandles i retssystemet

Byretterne belastes i disse år af store sagsmængder vedr. fx flyforsinkelser, hvor tusindvis af sager fremsendes på én gang. Der er tale om en ny type sager, der kunne egne sig til en myndigheds- eller nævnsbehandling i stedet for at ”fylde” i retssystemet. Der bør gennemføres en gennemlysning af, om der er andre områder, der genererer ”massesager”, som det politisk bør overvejes at flytte ud af domstolsregi og over til en myndigheds- eller nævnsbehandling. Eventuelle EU retlige aspekter bør naturligvis inddrages.

4. Øget adgang for tiltalte til at vedtage en sanktion og dermed undgå fysisk fremmøde i retten

I en række tilfælde inden for fx færdselsområdet kunne man i videre omfang åbne mulighed for, at en tiltalt kan vedtage sin sanktion uden behov for at gennemføre et fysisk retsmøde. Det vil kunne spare retssystemet og alle sagens parter for tid, når der ikke er nogen uenighed om skyldsspørgsmål og sanktion. Helt konkret kan man helt undgå at gennemføre fysiske retsmøder i en lang række sager, hvorved der frigøres plads og ressourcer ved retterne til at behandle de sager, hvor der består en uenighed mellem parterne, hvad enten der er tale om en straffesager eller civile sager.

5. Øget anvendelse af teknologi og kunstig intelligens som beslutningsstøtte for dommerne

På en række områder må man forvente, at vi også inden for domstolenes arbejde vil kunne effektivisere nogle processer ved øget anvendelse af fx kunstig intelligens. Det gælder fx anvendelsen af såkaldt ”predictive analysis”, hvor man ved hjælp af maskinkraft og kunstig intelligens meget hurtigt vil kunne give dommere et overblik over strafudmålingen i et relevant udsnit af historiske sager, der på en række parametre minder om den sag, der aktuelt behandles. Den judicielle afgørelse bør i alle sager træffes af en dommer, men dommerne bør i videre omfang have adgang stærke værktøjer til beslutningsstøtte. Det gælder fx i forhold til niveauet for strafudmåling i tilsvarende sager.

Afslutning

Det er vigtigt at understrege, at ingen af ovenstående løsninger kan indføres med et ”snuptag”, men at de alle vil kræve en grundig analyse af fordele og ulemper, herunder særligt i forhold til retssikkerheden.

Fra Danske Advokaters side vil vi derfor opfordre til, at der hurtigst muligt igangsættes et arbejde med henblik på at belyse hensigtsmæssigheden af de foreslåede initiativer set i lyset af det tab af retssikkerhed, der uvægerligt ligger i at se afslutningen af ens sag ved domstolene fortone sig adskillige år ud i horisonten – alene i første instans. Danske Advokater medvirker gerne i et sådant arbejde.